

До 100 —річчя КНЕУ ім. Вадима Гетьмана З історії заснування

ська міська дума віділила 87 700 крб. та надала для нього будинок по Бібіковському бульвару вартістю 340 тис. крб. (Нині бульвар Т.Шевченка). За проектом архітекторів О. Кобелева та В. Обремського він був реконструйований і добудований. Нова велика чотириповерхова споруда зайняла весь квартал між сучасними вулицями І. Франка і М. Пирогова, ставши найпомітнішим будинком цивільного призначення цієї частини вулиці. Тепер тут міститься головний корпус Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова.

Остання третина XIX — початок XX ст. стали «золотою епохою» підприємництва в Російській імперії, до складу якої входила більшість українських земель. На цей час країна пережила промислове піднесення. Склалась індустріально-технічна база російського промислового капіталізму. Провідне місце в економіці посіла фабрично-заводська промисловість. У процесі промислового перевороту сформувалась російська торговельно-промислова і банківська буржуазія, чисельність якої на рубежі століть складала понад півтора мільйона чоловік

На початку XX ст. вона вийшла на передній край суспільного життя країни. Промисловці й купці, пов'язані з передовим у технічному й організаційному планах господарством, справляли великий вплив не лише на економічне, а й на громадське та культурно-освітнє життя всього суспільства через виборні посади в міських, земських і господарських установах, як почесні члени добродійних товариств, фундаменти та попечителі благодійних, навчальних, лікувальних та інших закладів, що передбачало передусім добродійні пожертви. Водночас влада намагалась стимулювати громадську активність підприємців, підвищуючи їхній соціальний статус і престиж через надання звань, чинів, державних нагороджень.

У цей період в Україні, насамперед у великих містах, з'явилось чимало навчальних, лікувальних і культурно-мистецьких закладів, громадських споруд, фінансових і комерційних установ, приватних будинків, які й досі слугують потребам співвітчизників. Купецькі товариства, біржові комітети, товариства займались розповсюдженням комерційної освіти найбільших торгово-промислових центрів України і все більш наполегливо піднімали питання про заснування вищих комерційних шкіл, які розглядалися ними, як суто корпоративні навчальні заклади. Адже на цей час комерційні факультети існували тільки при Петербурзькому і Ризькому політехнічних інститутах, тому багато купців змушені були відправляти на навчання своїх дітей за кордон. Зокрема в Києві, який уже наприкінці XIX ст. став центром ряду відділень комерційних і державних банків, гостро відчувалась потреба в спеціалістах такого профілю.

1903 р. професор університету св. Володимира М. В. Довнар-Запольський запропонував створити вищі комерційні курси. Після трирічного обговорення цього питання дозвіл на їх організацію було отримано тільки тому, що витрати на їх утримання мали надходити не з казни, а від міської управи і ділових кіл. Київські приватні Вищі комерційні курси розпочали роботу в 1906 р., а в травні 1908 р. були реорганізовані в Комерційний інститут з двома відділеннями: економічним і комерційно-технічним. При них існували також залізничний, страховий, банківський, педагогічний і земсько-міський відділи. Згодом, у грудні 1912 р. було затверджено Положення про інститут та його штат.

На заснування Комерційного інституту Київ-

Протягом наступних 4-х років після заснування інституту представники ділових кіл надали на його розвиток і зміцнення матеріально-технічної та фінансової бази 250 тис. крб., з яких 100 тис. крб. пожертвував Лев Бродський. Вже в 1910 р. стипендіальний фонд Київського комерційного інституту становив 150 тис. крб. Крім цього, для підтримки навчального закладу київські підприємці заснували на його користь спеціальний збір у розмірі 20% із внеску за реєстрацію купецьких і промислових свідоцтв. Зі свого боку Університет св. Володимира та Політехнічний інститут забезпечили заклад навчально-допоміжною базою і професорсько-викладацькими кадрами.

ККІ — був першим вищим навчальним закладом, де в офіційному порядку отримували освіту і жінки. При ньому з лютого 1908 р. також діяло Товариство допомоги нужденним студентам, значний відсоток яких походив з нижчих верств населення. Зокрема у 1913 р. з 4558 студентів до міщанського стану належало 1710 чол. Серед тих, хто робив добродійні внески на користь товариства, значився й Михайло Іванович Терещенко. В грудні 1916 р. його було обрано членом опікунської ради інституту та членом комітету Київського товариства сприяння комерційним знанням.

При інституті було засновано перший в країні Музей товарознавства. Завдяки зусиллям громадськості він за своїми розмірами не поступався найбільшим аналогічним закладам за кордоном і складався з 17 кімнат із загальною кількістю експонатів понад 20 тис. Так, протягом того року музей отримав пожертвування від Лева Бродського, М. Фон Дітмара, Е. Вейнштейна та інших підприємців, експонати з багатьох музеїв, заводів та торгових підприємств.

Меценатство, як вид благодійництва, є важливим джерелом недержавної підтримки культурно-освітнього розвитку будь-якої держави. Реальний стан розвитку освіти в сучасній Україні, необхідність створення належних умов для розвитку вищої школи вимагає, щоб благодійність і меценатство зайняли належне місце у розвитку нових суспільних відносин. І тоді лікарні і школи, бібліотеки і музеї, дороги і парки будуть відбудовуватись не під вибори і для телекамер, а звичайно, як це робиться в інших країнах, де не займається меценатством означає — не бути шанованим, та не бути духовно задоволеним.

Дана стаття, з історичними прикладами столітньої давнини, звернена до сучасного і наступних поколінь студентів усього університету, метою якої є прагнення викликати у них інтерес до багатоглибкої історії нашого університету, величезного досвіду науково-педагогічного і студентського колективів, взаємодії і співпраці з суспільством, його інституціями та громадськими діячами, а відтак визначити свою роль у сприянні подальшому розвитку і піднесенню міжнародного іміджу своєї Альма-Матер.

Т. М. НІКОЛАЄВА,
к. і. н., в. о. доцента кафедри
політичної історії